

Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter 1943—45.

Ved Hakon Sørensen.

403. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

I Aarene 1936—38 blev der foretaget sammenlignende Forsøg mellem Skal- og Marværtesorter. Af disse Forsøg fremgik det, at Skalærter kun har Betydning for Udsæd til tidlig Brug, idet Skalærter ikke kvalitetsmæssigt staar paa Højde med Marværter.

Nærværende Beretning omhandler Forsøg med forskellige Sorter af lave Marv- og Sukkerærter. Sidstnævnte har ikke tidligere været Genstand for Undersøgelser. Forsøgene blev udført i Aarene 1943—45 ved 4 Forsøgsstationer. Beretningen er udarbejdet af Forstander *Hakon Sørensen*.

Forstanderne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Til Forsøgene blev der anmeldt 18 Sorter og Frøpartier. Heraf var 3 Skalærter, 3 Sukkerærter og 12 Marværter. Af de anmeldte Sorter udgik alle Skalærterne, og endvidere blev det meddelt Anmelderne, at de højst kunde faa afprøvet 2 Sorter i hver Gruppe. Denne Reduktion var nødvendig af Hensyn til det store Pluknings- og Bælgningsarbejde, som Forsøgene krævede, men samtidig gik man ud fra, at Frøavlerne gennem det Forædlingsarbejde, de udfører, selv var i Stand til at udpege et Par af de bedste Sorter eller Stammer af det Materiale, de arbejder med.

I Forsøgene indgik alle de anmeldte Sukkerærter samt 7 Marværter, desuden blev en Brydært, Olympia, som Wei-

bullsholms Vækstforædlingsanstalt velvilligst har overladt os, taget med. Til Sammenligning med de indsendte Frøpartier af Witham Wonder og Kelwo blev der hvert Aar indkøbt en vel-spirende Handelsprøve af disse to Sorter fra Carl Nielsen, Aarhus.

Ialt omfattede Forsøgene saaledes 3 Sukkerærter, 9 Marv-ærter og 1 Brydært eller ialt 13 Sorter og Frøpartier.

Af Marværterne var 8 smaarummede og kun 1 storrum-met. Af Sukker- og Brydærter var 2 storbælgede, 1 middel og 1 smaabælget. Prøve Nr. 12 og 13 blev kun udsaaet i Forsøgene i de to sidste Forsøgsaar, idet Frøene spirede meget daarligt i 1943.

Forsøgene blev udført paa Forsøgsstationerne ved Virum, Blangsted, Spangsbjerg og Hornum. Af disse har Virum lettere og Blangsted sværere lermuldet Jord, medens Spangsbjerg og Hornum har henholdsvis god og lettere sandmuldet Jord.

Aarets Vejrlig har udøvet en betydelig Indflydelse paa Udbyttets Størrelse i Forsøgsaarene. Størst var Udbyttet i 1943, hvor der i Gennemsnit af alle Forsøg avledes 139 kg grønne Bælge pr. Ar. I 1944 var Udbyttet 101 kg og i 1945 kun 85 kg pr. Ar.

Det er vanskeligt at paavise en direkte Sammenhæng mellem Udbyttets Størrelse og Varme og Nedbør. Det største Udbytte blev dog naaet i 1943, hvor Gennemsnitstemperaturen laa højest i Foraarsmaanederne. I ingen af Aarene var der Tørkeperioder, der væsentligt standsede Væksten.

For de enkelte Forsøgsstationer blev der, som det fremgaar af Tabel 1, store Svingninger i Bælgudbytte fra Aar til Aar, men lokale Dyrkningsforhold synes at have gjort sig stærkere gældende end Vejrliget. Udbyttet ved Virum og Spangsbjerg fulgte Aarsudbyttet med størst Udbytte i 1943 og mindst i 1945. Blangsted havde derimod det højeste Udbytte i 1944 og det laveste i 1943, medens Hornum noterede højeste Udbytte i 1943 og det laveste i 1944.

Ved Virum var det størst opnaaede Udbytte af grønne Bælge i Gennemsnit af alle Sorter 194 kg pr. Ar og det laveste 74 kg, ved Blangsted henholdsvis 96 og 69 kg, ved Spangsbjerg 140 og 96 kg og ved Hornum 140 og 44 kg pr. Ar.

Nogle af de store Svingninger i Udbyttet, der fremkom fra Aar til Aar, ogsaa med Hensyn til det relative Udbytte mellem Sorterne, kan tilskrives Frøets Spireevne i Forbindelse med Spiringsforholdene. Som Eksempel kan nævnes, at Sort Nr. 13, der laa ugunstigt i Udbytte i 1944, men gunstigt i 1945, først-

Tabel 1. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
kg grønne Bælge pr. Ar.

Nr. og Navn	1943					1944					1945					Gensn. 3 Aar				
	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn. 12 Forsøg
2. Beta	212	96	172	165	162	180	119	161	45	126	90	90	102	102	96	161	101	145	104	128
1. Delicatesse	228	102	158	151	160	130	77	155	48	102	93	86	87	100	92	150	88	133	100	118
4. Witham Wonder, Nr. 324	233	82	138	136	147	136	96	133	29	99	58	74	98	89	80	142	84	123	85	109
7. Witham Wonder	135	68	130	118	113	144	115	140	52	113	79	87	99	104	92	119	90	123	91	106
6. Kelwo	211	72	126	114	131	139	108	133	58	110	56	80	104	110	88	135	87	121	94	109
13. Witham Wonder	—	—	—	—	—	77	61	114	23	69	85	84	121	121	103	105	72	126	95	100
3. Heimdal	166	73	161	152	138	99	63	128	43	83	47	91	135	123	99	104	76	141	106	107
5. Kelwedon Triumph	215	98	142	127	145	161	117	137	46	115	100	60	74	105	85	159	92	118	92	115
12. Kelwo	—	—	—	—	—	118	76	120	32	86	46	67	91	90	74	107	72	113	80	93
11. Olympia	250	82	145	176	163	133	90	156	56	109	84	31	69	86	67	156	68	123	106	113
9. Tidlig lav	209	109	127	167	153	205	186	139	53	146	92	62	106	95	89	168	119	124	105	129
8. Tidlig lav Kryb	173	71	135	111	123	145	85	121	55	102	39	46	79	80	61	119	68	111	82	95
10. Lav Sabel	182	71	118	140	128	34	48	104	26	53	89	42	81	92	76	102	54	101	86	86
Gensn.	194	82	140	140	139	131	96	134	43.5	101	74	69	96	100	85	133	82	123	94	108

Tabel 2. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
Antal Planter pr. Ar = 200 l. m.

Nr. og Navn	1943					1944					1945					Gens. 3 Aar				
	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn. 12 Forsøg
2. Beta	3014	4880	4018	2488	3600	2552	5236	3494	3440	3680	2738	6694	3742	3786	4240	2768	5604	3752	3238	3840
1. Delicatesse	2826	4178	3884	2720	3402	1254	3298	2232	2196	2246	4018	10506	3812	4844	5808	2700	6012	3310	3254	3818
4. Witham Wonder, Nr. 324	3396	2888	3448	3342	3268	1716	4470	2506	2542	2808	1226	4666	3270	2400	2890	2112	4008	3074	2762	2990
7. Witham Wonder	3386	3520	3946	2738	3398	1982	4276	2738	2844	2960	4240	6186	3848	3866	4536	3202	4660	3510	3150	3630
6. Kelwo	2738	2506	3218	2196	2664	2586	5706	3272	3032	3650	2178	6654	3422	3342	3900	2500	4956	3304	2856	3404
13. Witham Wonder	—	—	—	—	—	640	2026	1494	1280	1360	3466	4934	4018	3680	4024	2054	3480	2756	2480	2692
3. Heimdøl	3192	3164	3564	2906	3208	1040	2844	2072	2026	1996	1316	4800	4018	3778	3478	1850	3602	3218	2904	2894
5. Kelwedon Triumph	2106	2054	2026	1796	1996	1804	4532	2374	2666	2844	2454	3906	2694	2968	3006	2122	3498	2364	2476	2616
12. Kelwo	—	—	—	—	—	1244	3396	1866	1688	2048	2134	4160	2844	2568	2926	1690	3778	2356	2128	2488
11. Olympia	3866	2888	3396	3680	3458	1226	3138	2124	1902	2098	3786	5066	2764	2952	3642	2960	3698	2762	2844	3066
9. Tidlig lav	3814	3600	3920	3760	3774	3236	6844	3448	3404	4234	4336	8680	4400	3848	5316	3796	6374	3922	3670	4440
8. Tidlig lav Kryb	4764	4168	5094	4036	4516	2712	7004	3858	3600	4294	4098	9266	4100	4116	5396	3858	6812	4350	3918	4734
10. Lav Sabel	2604	2222	2284	2472	2396	186	1298	978	960	856	3778	6320	3716	2952	4192	2190	3280	2326	2128	2480

nævnte Aar spirede med 29 pCt. i Marken mod 69 pCt. i det følgende Aar.

Til Forsøgene blev der hvert Aar leveret nyt Frø, og efter Modtagelsen blev Frøet indsendt til Spiringsundersøgelse paa Statsfrøkontrollen, hvor Spireevnen blev undersøgt paa forskellig Maade, og tillige blev der optalt Frø, der var angrebet af Bakterier og Svampe. I alle Forsøg blev der foretaget en nøjagtig Optælling af saavel de lagte Frø som af fremspirede Planter. Resultaterne af disse Undersøgelser meddeles i et senere Afsnit.

Frøet blev i 1943 og 1944 afsvampet med Rødt Kobberilte og i 1945 med Germisan. Udsædsmængden blev varieret efter Frøstørrelse og Spireevne, saaledes at der mindst blev udsaaet 600 g Frø, men var Spireevnen lav, blev Saamængden øget indtil 1500 g Frø pr. 100 l. m.

Af Tabel 2 ses, at der har været nogen Forskel i Antallet af Planter i Marken. I de fleste Tilfælde blev der dog opnaaet en fuldt ud tilfredsstillende Plantebestand omtrent svarende til, hvad der kunde ventes efter Udsæd af 600 g velspirede Frø. I 1944 var Plantebestanden lidt mindre, især ved Virum og navnlig for Sort Nr. 10 og 13. En Udeladelse af Resultaterne fra dette Forsøg vilde dog ikke have ændret Sorternes Rækkefølge, ligesom man ikke kan se bort fra, at det kan være en Sortsejendommelighed, at Frøet spirer mere eller mindre godt frem.

I et enkelt Forsøg, Blangsted 1945, var Plantebestanden meget tæt, men dette synes ikke at have paavirket Resultaterne i gunstig Retning. I Afstandsforsøgene 1920—23 var der heller ikke nogen stor Forskel paa Udbyttet af grønne Bælge, om der blev saaet 600 eller 900 g Frø pr. 100 l. m., altsaa om Planteafstanden var lidt større eller mindre.

Forsøgenes Anlæg.

Forsøgene blev anlagt med 5 Fællesparceller. Hver Parcel var paa 4.5 m². Ærterne blev saaet med en Rækkeafstand af 50 cm og 3 Rækker af 3 m Længde pr. Parcel. I den 4. Række blev Saaningen udeladt, idet den tjente som Færdselsgang ved Plukningen. Som nævnt blev Antallet af Frø, der blev saaet i den midterste Række, optalt, og alle grønne Bælge i denne Række blev plukket og vejjet for sig selv og anvendt til Be-

Tabel 3. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
Høsttidens Længde.

Nr. og Navn	Høsttidens Længde i Dage												Gensn. 12 Forsøg	Station	Tidspunkt for Plukkesæson og samlet Længde i Dage		
	Virum			Blangsted			Spangsbjerg			Hornum					1943	1944	1945
	1943	1944	1945	1943	1944	1945	1943	1944	1945	1943	1944	1945					
2. Beta	23	16	16	17	10	16	21	10	10	23	17	16	16	{ Virum Ant. Dage	$9/7-1/8$	$12/7-2/8$	$13/7-6/8$
1. Delicatesse	18	13	19	12	10	14	21	11	11	23	17	12	15		23	21	24
4. Witham Wonder Nr. 324	23	16	16	17	10	16	21	7	10	23	14	16	16		$5/7-22/7$	$15/7-25/7$	$26/8-21/7$
7. Witham Wonder	23	19	19	17	10	19	21	10	10	28	14	16	17	{ Blangsted Ant. Dage	17	10	25
6. Kelwo	23	19	10	14	10	23	17	7	15	28	14	16	16				
13. Witham Wonder	—	14	19	—	10	16	—	10	15	—	17	16	15				
3. Heimdall	23	16	10	14	10	23	21	10	15	28	14	16	17	{ Spangsbjerg Ant. Dage	$6/7-27/7$	$12/7-4/8$	$11/7-30/7$
5. Kelwedon Triumph	23	10	16	14	10	14	21	10	11	28	14	16	16		21	23	19
12. Kelwo	—	19	10	—	10	23	—	7	15	—	10	16	14		$3/7-31/7$	$8/7-28/7$	$9/7-25/7$
11. Olympia	16	16	21	9	10	14	21	11	11	23	10	9	14	{ Hornum Ant. Dage	28	20	16
9. Tidlig lav	16	4	3	6	10	16	10	16	12	21	17	16	12				
8. Tidlig lav Kryb	23	7	10	9	10	16	14	10	10	28	20	16	14				
10. Lav Sabel	16	7	14	9	10	16	14	19	12	28	20	16	15				

stemmelse af Frøprocent, Frøantal og Frøstørrelse. I Marken blev der foretaget Beskrivelse og Maalinger af Planternes Højde m. m.

Plukketiden: Tidspunktet for første Plukning af grønne Bælge var ret ens paa de forskellige Stationer, i 1943 fra 3. til 9. Juli, i 1944 fra 8. til 15. Juli og i 1945 fra 9. til 13. Juli paa de 3 Forsøgsstationer, medens Blangsted i 1945 kunde paa-begynde Plukningen ca. 14 Dage tidligere, nemlig d. 26. Juni.

I Gennemsnit var der ikke stor Forskel paa Plukketidens Længde for de forskellige Sorter, idet denne kun varierede fra 12 til 17 Dage, men dette Gennemsnit dækker store Forskelligheder i Plukketidens Længde paa de enkelte Stationer og i de forskellige Aar, hvilket er vist i Tabel 3. Blangsted har saaledes i 1944 kun 10 Plukkedage, medens Hornum i 1943 havde 28 Plukkedage, og en endnu større Forskel var der i de enkelte Sorters Plukketid; som Eksempel kan nævnes, at den tidligste Sort, Sukkerært Nr. 9, kun havde 3 Plukkedage i Virum 1945, naar Nr. 11, Olympia, havde 21 Dage. Ærtesorternes Udviklings-tid var saaledes stærkt paavirket af de stedlige Forhold.

Forsøgenes Resultater.

Marværter: Ved Bedømmelse af Marværter er der især 3 Ting at tage i Betragtning, nemlig Udbyttet og Udseendet af Bælgene samt Indholdet af de grønne Frø i Bælgene. Udbyttet og Udseendet af de grønne Bælge har især Betydning for Avleren ved Salg af grønne Ærter til Forbrugerne, medens Ærternes egentlige Værdi til Konserveringsbrug i Fabrikkerne eller til Brug i Husholdningen maa bero paa Indholdet af de grønne Frø. Til alt Held behøver Bælgudbyttet og Frøudbyttet ikke at staa i Modsætning til hinanden, men der findes dog en lang Række storrummede Ærtesorter i Handelen, hvis Frøindhold er saa ringe, at Sorterne ikke fortjener at dyrkes. Den her prøvede storrummede Sort, Kelwedon Triumph, der stod med et pænt Bælgudbytte, men med en lav Frøprocent af grønne Frø i Bælgene, danner i saa Henseende ingen Undtagelse. Den gav kun 34 kg grønne Frø pr. Ar, naar den bedste Sort gav 53 kg.

Lægges Udbyttet af grønne Frø som vist i Tabel 4 til Grund for Marværternes Vurdering, stod Sort Nr. 2, Beta, afgjort som den bedste, idet den har givet et Udbytte paa

Tabel 4. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
kg grønne Frø pr. Ar.

Nr. og Navn	1943					1944					1945					Gensn. 3 Aar					Gensn. 12 Forsøg
	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	
2. Beta	82	39	69	66	64	79	51	76	14	55	34	35	47	41	39	65	42	64	40	53	
1. Delicatesse	87	36	50	56	57	44	25	66	15	37	35	32	37	38	35	55	31	51	36	43	
4. Witham Wonder, Nr. 324	92	29	55	54	58	53	38	61	8	40	21	28	41	35	31	55	32	53	33	43	
7. Witham Wonder	52	24	57	48	45	60	51	59	15	46	29	32	45	41	37	47	36	54	35	43	
6. Kelwo	74	29	43	43	47	52	51	59	17	45	22	25	41	35	31	49	35	48	32	41	
13. Witham Wonder	—	—	—	—	—	31	25	51	7	28	33	32	53	47	41	—	—	—	—	40	
3. Heimdæl	55	25	52	58	48	34	27	57	12	33	18	29	49	41	34	36	27	53	37	38	
5. Kelwedon Triumph	61	26	40	42	42	50	38	42	9	35	31	19	25	25	25	47	28	36	25	34	
12. Kelwo	—	—	—	—	—	41	33	45	9	32	18	19	33	29	25	—	—	—	—	33	
11. Olympia	65	20	—	40	42	28	—	43	11	—	17	—	18	24	17	37	—	—	25	27	
9. Tidlig lav	48	25	—	25	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8. Tidlig lav Kryb	71	31	—	37	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10. Lav Sabel	38	15	—	22	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Tabel 4a. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
Forholdstal for Udbytte af grønne Frø.

Nr. og Navn	1943					1944					1945					Gensn. 3 Aar				
	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.
2. Beta	115	137	132	130	124	167	135	136	120	141	132	126	121	115	124	133	127	125	122	130
1. Delicatesse	123	126	96	110	111	93	66	118	128	95	136	115	95	107	111	112	94	99	109	105
4. Witham Wonder, Nr. 324	130	102	105	106	112	112	101	109	68	103	81	100	105	98	98	112	97	103	100	105
7. Witham Wonder	73	84	109	94	87	127	135	106	128	118	112	115	116	115	118	96	109	105	106	105
6. Kelwo	104	102	82	84	91	110	135	106	145	115	85	90	105	98	98	100	106	94	97	100
13. Witham Wonder	—	—	—	—	—	66	66	91	60	72	128	115	136	132	130	—	—	—	—	98
3. Heimdæl	77	88	99	114	93	72	72	102	103	85	70	104	126	115	108	74	82	103	113	93
5. Kelwedon Triumph	86	91	76	82	81	106	101	75	77	90	120	68	64	70	79	96	85	70	76	83
12. Kelwo	—	—	—	—	—	87	88	80	77	82	70	68	85	81	79	—	—	—	—	81
11. Olympia	92	70	—	79	—	59	—	77	94	—	66	—	46	67	54	76	—	—	76	66
9. Tidlig lav	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8. Tidlig lav Kryb	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Lav Sabel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

53 kg pr. Ar eller 30 pCt. over Gennemsnitsudbyttet, kun varierende fra 22 til 33 pCt. paa de enkelte Stationer, men ogsaa med Hensyn til Bælgudbyttet stod den højt og sikkert i alle Forsøg. Sorten har en høj Frøprocent, 41.2, medens Sorten Witham Wonder, der hidtil er regnet som en af de bedste, har en Frøprocent paa 40.5. Beta har desuden smukke, middel-

Tabel 5. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.

Nr. og Navn	Udbytte i kg pr. Ar af grønne Bælge i Plukkeperiodens				Udbyttets Fordeling i pCt. i Plukkeperiodens			
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
	Fjerdedel				Fjerdedel			
2. Beta	28	44	40	16	22	34	31	13
1. Delicatesse	7	41	48	23	6	35	40	19
4. Witham Wonder, Nr. 324.	25	42	32	10	23	39	29	9
7. Witham Wonder	31	34	31	11	29	32	29	10
6. Kelwo	65	31	11	2	60	28	10	2
13. Witham Wonder	28	25	25	8	33	29	29	9
3. Heimdal	49	34	21	3	46	32	19	3
5. Kelwedon Triumph	34	42	31	8	30	36	27	7
12. Kelwo	41	26	12	2	51	32	15	2
11. Olympia	9	32	42	30	8	28	37	27
9. Tidlig lav	55	50	24	1	42	39	18	1
8. Tidlig lav Kryb	25	37	27	5	27	39	29	5
10. Lav Sabel	20	24	31	10	24	28	36	12

store, velfarvede Bælge, og Sorten maa betragtes som en væsentlig Forbedring af Ærtesortimentet. Beta var lidt senere end Witham Wonder. Den gav 22 pCt. af Udbyttet i 1. Fjerdedel af Plukkeperioden, naar Witham Wonder gav 29 pCt. og Kelwo 60 pCt., Tabel 5.

Sort Nr. 1, Delicatesse, har ogsaa givet et ret stort Bælgudbytte, idet det laa 18 pCt. over Middel, men Frøprocenten var lavere, kun 36.7, Udbyttet af grønne Frø blev 43 kg pr. Ar.

Delicatesse kan saaledes være af Værdi til Torvesalg for Dyrkeren, men dens mindre Frøindhold bevirker, at Forbrugeren maa betale de grønne Frø dyrere, ligesom Sorten vil være af mindre Værdi som Konservesært. Sorten er sildig, idet den kun giver 6 pCt. af Udbyttet i 1. Fjerdedel af Plukkeperioden og 41 pCt. i 1. Halvdel, naar Beta i samme Tidsrum giver 22 og 56 pCt. og Witham Wonder 29 og 61 pCt.

Sorten Witham Wonder er repræsenteret med 3 Prøver, nemlig Handelsprøven Nr. 7 og Stammerne Nr. 4 og 13. Udbyttet af disse var henholdsvis 43, 43 og 40 kg grønne Ærter pr. Ar.

Det ser saaledes ikke ud til, at der er opnaaet Forbedringer ved Rendyrkning af denne Sort, der gennem en Menne-skealder har staaet som Hovedsort i Ærtedyrkningen. Den indsendte Witham Wonder-Prøve Nr. 13, har dog kun deltaget i Forsøgene i de to sidste Aar, og det første af disse var uheldigt for den med mindre god Plantebestand, medens den i 1945 stod over Handelsprøven i Udbytte.

Ogsaa Handelsprøven af Sorten Kelwo stod bedre end den indsendte rendyrkede Stamme, Nr. 12. Udbyttet af grønne Bælge af Sorten Kelwo laa omtrent som for Witham Wonder, men Frøprocenten var betydelig lavere, og Udbyttet af grønne Frø mindre, højst 41 kg pr. Ar af Handelsprøven, medens Stamme Nr. 12 endog kun har givet 33 kg, antagelig som Følge af mindre god Spiring. Sorten Kelwo har udelukkende sit Fortrin i Tidlighed, idet den gav 60 pCt. af Udbyttet i 1. Fjerdedel af Plukkeperioden, naar Witham Wonder gav 29 pCt. Den kan derfor med Fordel anvendes i nogle Dage som Afløsning for Skalærterne, men faar bl. a. paa Grund af Frøenes mindre gode Kvalitet ingen Betydning til Forsyning i Hovedsæsonen eller som Konservesært.

Begrebet »Ærtestammer« kan næppe opretholdes for de her afprøvede Former. De hidtil fundne Forskelligheder er ikke større, end de kan tilbageføres til Prøvernes forskellige Spiredygtighed og Forsøgenes Fejlgrænser.

Sort Nr. 3, Heimdall, har rette, buttede Bælge, den er smaarummet, men har forholdsvis store Frø. Udbyttet af grønne Bælge laa omtrent som for Witham Wonder, men Frøprocenten var lav, 35.8 pCt., Udbyttet 38 kg pr. Ar eller 12 pCt. under Witham Wonder. Sorten er derfor uden Interesse.

Sort Nr. 5, Kelwedon Triumph, gav et stort Bælgudbytte, men Frøprocenten var kun 29.4, saaledes at Udbyttet af grønne Frø blev 34 kg pr. Ar eller 22 pCt. mindre end Witham Wonder. Kelwedon Triumph ligner saaledes en lang Række storrummede og storbælgede Ærtesorter. De store, daarligt fyldte Bælge, giver et alt for lille Udbytte af grønne Frø i Forhold til Bælgenes Størrelse, og Husmødrene bliver som Regel narrede, naar de køber de mest storbælgede Ærtesorter.

Som nævnt blev den midterste Række i hver Parcel benyttet til Undersøgelser over Frøprocent, Frøstørrelse, Bælgstør-

Tabel 6. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
pCt. grønne Frø i Bælgen — Gennemsnit.

Nr. og Navn	Virum	Blang- sted	Spangs- bjerg	Hornum	Gensn.
2. Beta	40.4	41.2	44.2	38.5	41.2
1. Delicatesse	36.8	34.8	38.4	36.1	36.7
4. Witham Wonder, Nr. 324.	38.9	37.5	42.9	38.4	39.7
7. Witham Wonder	39.4	39.9	43.7	38.4	40.5
6. Kelwo	36.5	40.2	39.4	33.5	37.4
13. Witham Wonder	39.1	39.0	42.4	38.4	40.0
3. Heimdal	34.5	35.4	37.5	35.0	35.8
5. Kelwedon Triumph	29.8	30.1	30.4	27.1	29.4
12. Kelwo	35.4	35.5	36.4	32.8	35.2
11. Olympia	23.6	24.1	25.7	23.4	24.3
9. Tidlig lav	}	Ingen Frøbestemmelse			
8. Tidlig lav Kryb					
10. Lav Sabel					

relse, Frøantal i Bælgen m. v., Tabel 6, 7, 8 og 9. Ved hyppige Plukninger var det muligt at foretage en sikker Bestemmelse af Frøprocenten. Skønt denne kan variere noget efter lokale Forhold, var der en god Overensstemmelse i Sorternes Rækkefølge i de udførte Forsøg. Det Forhold, at Bælgen er velfyldte med grønne Frø, er af afgørende Betydning for Ærte- dyrkningen, og her bør der ikke gaas paa Akkord. Witham Wonder har hidtil været den bedste Sort i saa Henseende, idet

Tabel 7. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
Vægt af 100 grønne Frø i g — Gennemsnit.

Nr. og Navn	Virum	Blang- sted	Spangs- bjerg	Hornum	Gensn.
2. Beta	30	33	34	26	31
1. Delicatesse	35	33	36	28	33
4. Witham Wonder, Nr. 324.	34	39	42	32	37
7. Witham Wonder	32	34	39	29	34
6. Kelwo	38	44	45	32	40
13. Witham Wonder	32	34	41	26	33
3. Heimdal	38	46	47	37	42
5. Kelwedon Triumph	47	54	50	40	48
12. Kelwo	37	41	45	30	38
11. Olympia	28	—	31	24	28
9. Tidlig lav	}	Ingen Vægtbestemmelse			
8. Tidlig lav Kryb					
10. Lav Sabel					

dens normale Frøprocent ligger omkring 40. Det er glædeligt, at den nye Sort, Beta, ikke alene ligger betydeligt højere i Bælgudbytte, men at dens Frøprocent tillige er ca. 1 pCt. højere end Witham Wonders, saaledes at Sorten i Forhold hertil betyder et reelt Fremskridt for Ærte dyrkningen paa over 20 pCt.

Frø vægten af grønne Frø spiller ogsaa en Rolle saavel for Konservesfabrikkerne som ved Anvendelsen i Husholdningen, idet man her ynder smaafrøede Sorter, der ser bedst ud ved Servering af grønne Ærter. Det er derfor heldigt, at de bedst ydende Sorter, Beta, Delicatesse og Witham Wonder

Tabel 8. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
Vægt af 100 Bælge — g. Gennemsnit.

Nr. og Navn	Virum	Blang- sted	Spangs- bjerg	Hornum	Gensn.
2. Beta	510	552	481	449	498
1. Delicatesse	634	612	513	509	567
4. Witham Wonder, Nr. 324.	583	613	500	439	534
7. Witham Wonder	480	511	488	432	478
6. Kelwo.....	573	537	524	502	534
13. Witham Wonder	522	576	555	430	521
3. Heimdal.....	606	604	620	576	602
5. Kelwedon Triumph.....	979	907	797	777	873
12. Kelwo.....	521	601	568	480	542
11. Olympia.....	682	613	593	636	632
9. Tidlig lav.....	632	438	488	468	513
8. Tidlig lav Kryb.....	206	157	219	154	186
10. Lav Sabel.....	618	608	480	457	535

alle er blandt de mest smaafrøede. I Gennemsnit af alle Forsøg vejer 100 grønne Frø af nævnte Sorter henholdsvis 31, 33 og 34 g, medens 100 Frø af Kelwo vejer ca. 40 g og af Kelwedon Triumph endog 48 g.

Bælg vægten spiller i den Forbindelse en mindre Rolle, den varierede for Marværterne fra ca. 500 g pr. 100 Bælge for Sorten Beta til ca. 875 g for Kelwedon Triumph.

Ved Forædlingsarbejdet lægges der i Reglen Vægt paa at faa Bælge med et saa stort Antal Frø som muligt, og dette Synspunkt er sikkert fuldtud berettiget. De bedste Sorter i Forsøget staar ogsaa med et højt Frøtal, Beta 663 Frø i 100 Bælge, Delicatesse 632 og Witham Wonder 565, medens Kelwedon Triumph har 540 og Kelwo kun 512 Frø i 100 Bælge. Ved de første Plukninger laa Antallet af Frø i Bælgene højest, men

Tabel 9. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
Antal Frø i 100 Bælge.

Nr. og Navn	Virum	Blang- sted	Spangs- bjerg	Hornum	Gensn.
2. Beta	685	675	641	649	663
1. Delicatesse	667	653	580	626	632
4. Witham Wonder, Nr. 324.	653	600	515	488	564
7. Witham Wonder	585	586	540	550	565
6. Kelwo.....	559	499	471	518	512
13. Witham Wonder	645	663	601	598	627
3. Heimdal.....	574	486	518	529	527
5. Kelwedon Triumph.....	629	531	507	493	540
12. Kelwo.....	528	539	479	481	507
11. Olympia.....	559	—	491	609	499
9. Tidlig lav.....	}	Ingen Optællinger			
8. Tidlig lav Kryb.....					
10. Lav Sabel.....					

faldt jævnt under Plukkeperioden. Det var saaledes almindeligt at finde Bælge med 10 Frø og derover i Begyndelsen af Perioden, medens Frøantallet svandt ind ved de senere og navnlig ved de sidste Plukninger.

Sukkerærter: Sukkerærter adskiller sig fra Marværterne ved, at det er de grønne, skøre Bælge, der anvendes, idet Sukkerærter i Modsætning til Marværter ikke har den sejge Hinde indvendig i Skallen. Bælgene skal dog helst anvendes paa et tidligt Tidspunkt, inden Frøene bliver store, fordi Sukkerærter ikke har Marværters fine Kvalitet, men efterhaanden som de udvikles i Størrelse bliver mindre gode i Smag og minder om Skal- og Markærter. I Modsætning til vore Nabolande bruges Sukkerærter kun lidt hos os, skønt de kan give et lige saa stort Bælgudbytte som Marværter, og man her kan regne med hele Bælgen som anvendelig i Husholdningen, medens højest 40 pCt., Frøene, er anvendelige af Marværter.

De prøvede 3 Sukkerærtesorter var af et meget forskelligt Udseende. Sort Nr. 9, Tidlig lav, gav et meget stort Bælgudbytte, 129 kg Bælge pr. Ar. Bælgene var store, lyse gulgrønne, men buklede og krøgede, saa de antagelig egner sig mindre godt til Torvesalg, selvom Kvaliteten iøvrigt var god. Sorten vil sandsynligvis ikke blive meget anvendt til Hjemmeforbrug. Nr. 8, Tidlig lav Kryb, har givet et tidligt, middelstort Udbytte af smaa fine skøre, men ret uanselige Bælge. Bælgene skal plukkes tidligt, og Plukkearbejdet bliver stort ved denne Sort,

idet Bælgvægten kun var 186 g pr. 100 Bælge mod over 500 g for andre Sorter. Heller ikke denne Sort tør man spaa nogen Fremtid i Ærte dyrkningen her i Landet. Nr. 10, *Lav Sabel*, var den mest tiltalende af de prøvede Sukkerærter, men Udbyttet laa væsentligt lavere for denne Sort, der kun har givet 86 kg Bælge pr. Ar. Bælgene er store, brede, jævne og Farven grøn, men Bælgene er af knap saa fin Kvalitet som for de førstnævnte Sorter. Antagelig er det dog den Sukkerærtesort, der har de bedste Betingelser for at vinde Indpas i Dyrkningen.

Brydærter: I vore nordiske Nabolande har man forsøgt at forene Sukkerærternes hinde frie Skaller med Marvæterfrøenes gode Kvalitet ved Krydsning mellem disse Arter. Weibullsholms Forædlingsanstalt har overladt os Brydærtesorten *Olympia* til Afprøvning i Forsøgene. Den gav et godt Udbytte, 113 kg grønne Bælge pr. Ar. Bælgene var hinde frie, tykke og saftige, og de minder i Udseende om *Witham Wonder*. I Mod sætning til Sukkerærter kan Brydærter anvendes, efter at Frøene er udviklet til normal Størrelse, og dog være af saa god Kvalitet, at de er anvendelige til Konservering. De tykke Skaller udgør dog en væsentlig Del af Bælgen. Frøprocenten var hos den prøvede Sort lav, 23.9 pCt., og Udbyttet af grønne Frø blev kun 27 kg pr. Ar, eller ca. Halvparten af det Udbytte, den bedste Marvætesort, *Beta*, gav.

Betydningen af Dyrkning af Brydærter er den, at Bælgene kan benyttes som hele selv efter, at Frøene er udviklede, og naar man ikke at faa Bælgene brugt hele, kan de afbælges og de grønne Frø anvendes til Konservering.

Brydært *Olympia* kan let forveksles med almindelige Marvæter og faar derfor næppe nogen stor Udbredelse til Torvesalg. Derimod fortjener den Udbredelse i Privathaver til Brug til Stuvning, snittede eller hele paa samme Maade som Sukkerærter. Anvendt saaledes faar man over dobbelt saa stort Udbytte af et Ærtestykke i Sammenligning med Dyrkning af almindelige Marvæter. Sorten er sildig. Forædlingsarbejdet med denne Sort er for saa vidt knap afsluttet, idet der endnu kan forekomme Udspaltninger, saa enkelte Bælge optræder med Hinder.

Beskrivelse af Sorterne.

Lave Marværter:

Nr. 2, Beta, Indsender: *A. Hansens Frøhandel*, Kastrup.

Sorten blev modtaget fra Firmaet »Cavallius« i 1932 og anerkendt i Prøvedyrkningen i 1935. Senere er der arbejdet med Udvalg af et stort Antal Linier.

Sorten er lav, 50—70 cm, og af moderat Vækst. Bladene middelstore og grønne. Bælgene er spidse, snabelformede og smaarummede, lidt længere end Witham Wonder. Farven grøn. Frøene er middelstore, lysegrønne og velsmagende. Sorten midteltidlig.

Nr. 1, Delicatesse, Indsender: *A. Hansens Frøhandel*, Kastrup.

Sorten er modtaget fra det engelske Firma »Sharpe« i 1928. Der er ikke udført Linieavl med denne Sort, men utypiske Planter er fjernet.

Sorten er kraftigvoksende og ret høj, 70—90 cm. Bladene middelstore og mørkegrønne, Bælgene er spidse, snabelformede og smaarummede, noget større end Witham Wonder, Farven grøn. Frøene middelstore, grønne og af god Smag. Sorten er sen. Den var i 1945 lidt angrebet af Ærtesyge (*Ascochyta pisi*).

Nr. 4, Witham Wonder, Nr. 324, Indsender: *J. E. Ohlsens Enke*, København.

Stammer fra et Linieudvalg i 1934, Sorten er middelhøj, 60—70 cm og moderat voksende. Løvet noget lysere end hos de foregaaende Sorter. Bælgene er spidse, svagt snabelformede og smaarummede. Bælgen er knap saa fyldig mod Spidsen som Handelsprøven af Witham Wonder. Farven grøn. Frøene er ret store, mørkegrønne og af god Smag. Sorten er midteltidlig. Den afviger nærmest fra Witham Wonder ved at være lidt højere i Vækst.

Nr. 7, Witham Wonder Handelsprøve, indkøbt fra *Carl Nielsen*, Aarhus.

Sorten er lav, 45—50 cm, og ret kraftig i Vækst. Bælgene, der er spidse, let snabelformede og smaarummede, er 7—9 cm lange og 15—17 mm brede og ret fyldige. Frøene middelstore, grønne og af god Smag. Midteltidlig.

Nr. 13, Witham Wonder, Indsender: *Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger og Danske Landboforeningers Frøforsyning*, Toftø, Taastrup.

Prøven er fremgaaet ved Renpilning af Sorten Witham Wonder. Den afviger ikke i Udseende fra Handelsprøve Nr. 7.

Udbyttet var dog i 1944 betydeligt ringere end Handelsprøven som Følge af Frøets daarlige Spireevne, men til Gengæld større i 1945.

Nr. 6, *Kelwo*, Handelsprøve indkøbt fra *Carl Nielsen*, Aarhus.

Sorten er middelhøj, 60—70 cm, og ret kraftigvoksende. Bladene er store og mørkegrønne. Bælgene er spidse, rette og smaarummede. Frøene er store, grønne og knap saa søde som *Witham Wonder*. Sorten er meget tidlig. Bælgene var angrebne af Ærtesyge ved Hornum 1944 og Spangsbjerg 1945.

Nr. 12, *Kelwo*, Indsender: *Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger og Danske Landboforeningers Frøforsyning*, Toftø, Taastrup.

Prøven er fremgaaet ved Renspilning af Sorten *Kelwo*, fra hvilken den ikke afviger i Udseende. Udbyttet var som Følge af en mindre god Spiring væsentligt lavere end af Handelsprøven. Denne Prøve var ligesom Handelsprøven angrebet af Ærtesyge ved Hornum i 1944 og ved Spangsbjerg i 1945.

Nr. 3, *Heimdahl*, Indsender: *J. E. Ohlsens Enke*, København.

Sorten modtaget fra England i 1936, og der er siden foretaget Linieudvalg. Sorten er lav, 50—70 cm, Væksten kraftig. Løvet nærmest blaa-grønt. Bælgene er butte, rette og smaarummede, ret fyldig. Farven grøn. Frøene er store, grønne og af god Smag. Sorten tidlig.

Nr. 5, *Kelwedon Triumph*, Indsender: *A/S L. Dæhnfeldt*, Odense.

Modtaget fra *Hurst & Søn*, England, i 1939. Sorten er ret kraftigvoksende, lav til middel af Højde, 50—60 cm. Bladene er store og grønne. Bælgene er spidse, rette og saa storrummede, at de nærmest virker oppustede. Frøene er store, ret mørkegrønne og af god, lidt bitter Smag. Tidligtblomstrende, men ret sent plukketjenlig.

Sukkerarter:

Nr. 9, *Tidlig lav*, Indsender: *J. E. Ohlsens Enke*, København.

Sorten er fremkommet ved Krydsning, der er foretaget Linieudvalg i 5 Aar.

Sorten er kraftigvoksende med store, lyse Blade. Højden varierer meget i de forskellige Aar, 50—110 cm. Bælgene er spidse til butte, rette og store. Sorten er yderig og Bælgene skøre,

men Udseendet er ikke tiltalende. Bælgene er meget lyse og bliver efterhaanden stærkt bukledede, næsten krøllede. Frøene store og farveløse. Sorten er tidlig.

Nr. 8, Tidlig lav Kryb, Indsender: A/S Chr. Olsen, Odense.

Sorten modtaget fra Tyskland i 1938, og senere er der udvalgt en rigtbærende Linie med gode Bælge.

Sorten spirer hurtigt frem, og Væksten er frodig omend noget spinkel. Højden varierer fra Aar til Aar, 50—90 cm. Løvet er lysegrønt, Bælgene er butte, rette og smaa. Der maa plukkes tidligt, medens Bælgene er 4—5 cm lange, da de ellers let bliver sejge. Bælgene er lysegrønne. Frøene er smaa og meget lyse. Smagen er god, men Arbejdet med Plukning og Tilberedning stort. Sorten er tidlig.

Nr. 10, Lav Sabel, Indsender: A/S L. Dæhnfeldt, Odense.

Sorten tiltrukket af Indsenderen i 1928 ved Krydsning af Witham Wonder med Sukkerært Engelsk Sabel.

Sorten er kraftigvoksende, 40—60 cm høj, Bladene store og grønne. Bælgene er butte, rette. De er store og lysegrønne, af tiltalende Udseende, men knap saa skøre som Nr. 9. Sorten er noget senere end 8 og 9 og knap saa yderlig. Der forekom en Del afvigende Planter.

Brydært:

Nr. 11, Olympia. Tiltrukket af W. Weibull, Weibullsholm, Landskrona.

Spiringen noget langsom. Sorten er middelhøj, 60—80 cm, kraftigvoksende og med mørkegrønt Løv. Bælgene er spidse, stærkt snabelformede, smaarummede, meget saftige og fyldige. Bælgene er ligesom Sukkerærter uden Hinder. Frøene er af god Smag, ogsaa naar de er fuldt udviklede. Sorten er sen. Plukningen begynder først, naar Sukkerærterne er færdige.

Spiringsundersøgelser.

Som nævnt blev der hvert Aar indsendt Frø af alle Ærtesorter til Spiringsundersøgelse ved Statsfrøkontrollen, hvor Frøene blev spirede i Filtrepapir. I 1943 blev Prøverne desuden spirede i Sand, ligesom Spireevnen blev undersøgt ved Hjælp af Tetrazolium, hvorved Kimen i levende Frø farves rød, medens den i døde Frø forbliver ufarvet. Alle 3 Spiringsundersøgelser gav ret overensstemmende Resultater.

Tabel 10. Sortsforsøg med lave Marv- og Sukkerærter.
Spiringsprocent.

Nr. og Navn	Stats- frøkontrollen	I Marken 1943					Stats- frøkontrollen	I Marken 1944					Stats- frøkontrollen	I Marken 1945					Forholdstal for Markspiring. Statsfrøkontrollen = 100		
		Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.		Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.		Virum	Blangsted	Spangsbjerg	Hornum	Gensn.	1943	1944	1945
2. Beta	95	71	92	76	61	75	93	62	62	74	79	69	88	48	48	65	57	55	79	74	63
1. Delicatesse	82	59	78	66	56	65	77	30	37	46	50	41	97	86	65	86	78	79	79	53	81
4. Witham Wonder, Nr. 324 ..	84	76	76	66	77	74	89	41	53	53	58	51	81	22	34	59	43	40	88	57	49
7. Witham Wonder	80	67	75	56	53	63	94	64	68	77	87	74	88	80	61	76	73	73	79	79	83
6. Kelwo	87	73	81	66	60	70	96	58	75	67	78	70	89	44	55	71	68	60	81	73	67
13. Witham Wonder	—	—	—	—	—	—	80	18	28	37	33	29	96	58	53	70	69	63	—	36	66
3. Heimdal	87	82	89	74	74	80	84	29	39	51	54	43	—	18	39	56	57	43	92	51	—
5. Kelwedon Triumph	53	54	54	42	46	49	87	56	71	66	83	69	78	47	38	54	51	48	92	79	62
12. Kelwo	—	—	—	—	—	—	72	29	40	40	39	37	86	43	36	59	58	49	—	51	57
11. Olympia	88	81	72	62	81	74	92	29	38	48	45	40	74	59	39	44	53	49	84	43	66
9. Tidlig lav	83	94	95	78	95	91	96	91	93	84	91	90	92	90	74	92	87	86	110	94	93
8. Tidlig lav Kryb	90	90	85	71	80	82	85	55	70	70	70	66	80	67	55	71	66	65	91	78	81
10. Lav Sabel	53	47	43	36	44	43	59	7	22	31	31	23	72	59	54	58	55	57	81	39	79
Gensn.	80	72	76	63	65	70	85	44	54	57	61	54	85	56	50	66	63	59	87	62	71
Gensn. 1943—45...								57	60	62	63	61									

Ved Spiringsundersøgelserne i Marken blev Antallet af saa-vel udsaaede som spirede Frø talt op i den midterste Række af Forsøgene i alle Parceller. Ærtesorterne viste i Marken en betydelig daarligere Spiring end ved Statsfrøkontrollens Undersøgelser, se Tabel 10, men der var tillige store Afvigelser og Uregelmæssigheder fra Sted til Sted. Disse Uregelmæssigheder kan kun i ringe Grad tilskrives Beliggenheden eller de forskellige Jordbundsforhold paa Stationerne, hvor Ærterne blev udsaaet, idet Markspiringen i Gennemsnit af alle Undersøgelser blev ved Virum 57 pCt., ved Blangsted 60 pCt., ved Spangsbjerg 62 pCt. og ved Hornum 63 pCt., medens den gennemsnitlige Procent, der blev fundet ved Statsfrøkontrollens Undersøgelser var 83. Markspireprocenten laa saaledes godt 20 pCt. lavere end den Spiringsprocent, der blev fundet i Laboratoriet.

Uregelmæssighederne for de enkelte Sorter kan heller ikke tilskrives de lokale Forhold som Jordens Bekvemhed, Varme- og Fugtighedsforhold, idet Sorterne i saa Henseende var stillet ens, men maa snarere tilskrives de enkelte Prøvers Følsomhed overfor mere eller mindre gunstige Spiringsforhold. Hovedregelen er for Ærter som for andet Frø, at de bedst spirende Partier ogsaa spirer bedst i Marken. Men der er her stor Forskel paa Arter og Sorter. De rundfrøede Skal- og tildels Sukkerærter spirer ret normalt, medens Vanskelighederne forekommer ved de kantede og maaske derfor let angribelige Frø af Marværter. Her kan man komme ud for Overraskelser.

Naar 3 Prøver af samme Sort ved Statsfrøkontrollen spirede med henholdsvis 96 — 88 og 81 pCt., men kun med 63 — 73 og 41 pCt. i Marken, maa man gaa ud fra, at Frøet under Markspiringen har været udsat for Forhold, der forhindrede en normal Spiring.

Om Aarsagen var den, at Frøskallen var beskadiget, eller Frøene har været smittet af Bakteriose eller Ærtesyge, eller Frøene under Spiringen møder Raadsvampe, der faar Magt med de Frø, der har den svageste Spireenergi, skal være usagt. Forholdet trænger til en Undersøgelse, og i første Omgang maa det antagelig være Plantepatologer, der undersøger Aarsagerne til, at saa stor en Del af Frøet ikke spirer normalt i Marken. Har man først fundet disse Aarsager, kan det maaske ogsaa lykkes at finde Midler til Beskyttelse af Frøene. De almindelige Afsvampningsmidler yder i saa Henseende ingen sikker Beskyttelse.

Oversigt.

Forsøgene omfattede 9 Marværter, 1 Brydært og 3 Sukkerærter.

Ved Bedømmelse af Marværter blev der lagt størst Vægt paa det opnaaede Udbytte af grønne Frø, idet Bælgudbyttet

Tabel 11.

Oversigtstabel over Forsøg med lave Marv- og Sukkerærter 1943—45.

Nr. og Navn	Udb. af grønne Bælg, kg pr. Ar		Frøprocent	Udb. af grønne Frø, kg pr. Ar		Vægt af 100 grønne Frø, g	Vægt af 100 grønne Bælg, g	Antal Frø i 100 Bælg	Plukketidens Varighed, Dage	Udbyttets procentlige Fordeling i Plukke- periodens			
										1.	2.	3.	4.
										Fjerdedel			
2. Beta	128	41.2	53	31	498	663	16	22	34	31	13		
1. Delicatesse	118	36.7	43	33	567	632	15	6	35	40	19		
4. Witham Wonder, Nr. 324	109	39.7	43	37	534	564	16	23	39	29	9		
7. Witham Wonder	106	40.5	43	34	478	565	17	29	32	29	10		
6. Kelwo	109	37.4	41	40	534	512	16	60	28	10	2		
13. Witham Wonder	100	40.0	40	33	521	627	15	33	29	29	9		
3. Heimdal	107	35.8	38	42	602	527	17	46	32	19	3		
5. Kelwedon Triumph	115	29.4	34	48	873	540	16	30	36	27	7		
12. Kelwo	93	35.2	33	38	542	507	14	51	32	15	2		
11. Olympia	113	24.3	27	28	632	499	14	8	28	37	27		
9. Tidlig lav	129	—	—	—	513	—	12	42	39	18	1		
8. Tidlig lav Kryb	95	—	—	—	186	—	14	27	39	29	5		
10. Lav Sabel	86	—	—	—	535	—	15	24	28	36	12		

ikke siger noget om Ærtesorternes Værdi til Husholdningsbrug eller Konservering.

Øverst staar Sorten Beta, der gav 23 pCt. større Udbytte af grønne Frø og 22 pCt. større Bælgudbytte end den hidtil mest benyttede Sort, Witham Wonder. Den sildige Sort Delicatesse gav et stort Bælgudbytte, men Frøprocenten var lav, saa Udbyttet af grønne Frø blev det samme som for Witham Wonder. Sorten er anvendelig som Torvesort, men Husmødrene vil altid købe de grønne Frø dyrere i denne Sort end ved at købe Witham Wonder, og Konserverfabrikkerne har næppe Interesse i at anvende en Sort med en lav Frøprocent.

Witham Wonder overgaas saaledes kun af Sorten Beta. Af Sorten Witham Wonder blev der afprøvet 2 rendyrkede Frøpartier, men disse var ikke bedre end den indkøbte Handelsprøve.

Kelwo har en lav Frøprocent og gav et noget mindre Udbytte af grønne Frø end Witham Wonder, men hertil kommer, at Frøene er af mindre god Kvalitet. Sorten har dog Interesse som tidlig Marvært til Afløsning af Skælærterne, derimod har den ringe Værdi til Henkogning. Et rendyrket Frøparti af Sorten har ikke klaret sig for Handelsprøven.

Heimdal har ligeledes en lav Frøprocent og gav et for lille Udbytte. Sorten er derfor uden Betydning for Ærte dyrkingen.

Kelwedon Triumph gav ligesom flere andre storrummede Ærtesorter et stort Bælgudbytte, men Frøprocenten var meget lav og Udbyttet af grønne Frø ringe, hvorfor Sorten ikke fortjener Udbredelse.

Af de tre Sukkerærter, der blev prøvet, gav Tidlig lav et stort Udbytte af store bukledede gulgrønne Bælge. Kvaliteten er god, men de krøllede Bælge har næppe stor Salgsværdi. Tidlig lav Kryb har smaa Bælge, der skal plukkes paa et tidligt Tidspunkt og kræver et meget stort Plukkearbejde. Lav Sab el har brede, grønne, smukke Bælge af jævn god Kvalitet. Udbyttet var ikke stort. Men Sorten var den af de prøvede Sukkerærter, der egner sig bedst til Torvesalg.

Brydærtsorten Olympia gav et stort Udbytte af grønne Bælge, den afviger ikke meget i Udseende fra Witham Wonder, men har hindefri, tykkødede Bælge, der egner sig, anvendt hele eller snittede, som Sukkerærter. De grønne Frø er af Kvalitet som Marværter og derfor anvendelige til Henkogning. Sorten fortjener Udbredelse navnlig til Brug i private Haver.

I Forsøgene blev der foretaget en nøjagtig Optælling af de udsaaede Frø og spirede Planter. Markspiringen laa ca. 20 pCt. lavere end Spiringen i Laboratoriet. Lokale Spiringsforhold, og antagelig ogsaa Angreb af Bakteriose og Ærtesyge m. m., øver stor Indflydelse paa, om der naas en gunstig eller mindre gunstig Spiring i Marken.